

Florina-Loredana Streinu

Irina-Maria Drăgănescu

Lectură și comunicare

Fișe de lucru
și teste
rezolvate
pentru
clasa a V-a

Lectură și comunicare

Fișe de lucru și teste rezolvate pentru

clasa a V-a

RENTROP & STRATON

București

CUPRINS

Soluții

● Trăsăturile textului literar în proză	5	131
● Textul literar în proză	10	133
● Trăsăturile textului literar în versuri	14	135
● Textul narativ literar		
a) Cuvânt-cheie. Idei principale. Planul simplu/dezvoltat de idei	19	138
b) Acțiune, spațiu, timp, personaje	23	140
● Textul narativ literar – Acțiune, Personaj	28	143
● Textul narativ nonliterar	32	145
● Textul literar descriptiv în proză	36	147
● Textul literar descriptiv în versuri	42	149
● Textul descriptiv nonliterar	46	151
● Textul literar descriptiv – autoportretul	50	153
● Textul multimodal	54	155
● Textul multimodal – Manualul	57	157
● Textul discontinuu – Articolul de dicționar	60	158
● Textul explicativ I	62	159
● Textul explicativ II	66	161
● Fișă de lectură nr. 1	70	163
● Fișă de lectură nr. 2	74	165
● Roluri în comunicare: vorbitor, ascultător – Reguli de acces la cuvânt.		
Acte de limbaj	78	166
● Elemente paraverbale, elemente nonverbale – Strategii de concepere și comprehensiune a textului	82	168

● Atitudini comunicative – Exprimarea adecvată a emoțiilor	86	170
● Evaluare nr. 1 – Textul literar	90	172
● Evaluare nr. 2 – Textul literar în versuri	93	174
● Evaluare nr. 3 – Textul narativ I	96	175
● Evaluare nr. 4 – Textul narativ II	99	176
● Evaluare nr. 5 – Textul narativ III	102	177
● Evaluare nr. 6 – Textul narativ în versuri	106	178
● Evaluare nr. 7 – Textul descriptiv – potretul literar	109	179
● Evaluare nr. 8 – Textul nonliterar	111	180
● Evaluare nr. 9 – Textul descriptiv nonliterar	113	181
● Evaluare nr. 10 – Comunicare	115	182
● Test PISA I	117	
● Test PISA II	122	

Trăsăturile textului literar în proză

Citește cu atenție textul următor, pentru a putea formula răspunsuri la întrebările propuse.

Noaptea părea că nu se mai sfârșește. Burta lui Wilbur rămăsese goală, iar mintea îi era plină. Când ai burta goală și mintea plină e greu să te mai ia somnul.

Cât a fost noaptea de lungă, Wilbur s-a tot trezit și a rămas privind în beznă, încercând să ghicească ora și ascultând zgomotele din jur. Într-un grajd nu e niciodată liniște desăvârșită... Chiar și în toiul nopții se agită câte cineva.

Când s-a trezit întâia oară, l-a auzit pe Templeton rozând ca să facă o gaură în lada cu grăunțe. Dinții lui Templeton răcăiau cu zgomot lemnul lăzii și făceau un tâmbălău de nedescris.

„Ce șobolan smintit!” își zise Wilbur. „De ce-o fi trebuind el să stea treaz toată noaptea și să-și foarfece colții ca să le facă stricăciuni oamenilor? De ce nu doarme și el ca un animal de treabă?”

A doua oară când se trezi, auzi gâsca foindu-se-n cuib și gâgâind ca pentru ea.

— Ce oră e? o întrebă el în șoaptă.

— Să tot fie trecut de unșpe jumate, îi răspunse gâsca. De ce nu dormi, Wilbur?

— Nu mă lasă gândurile, îi răspunse Wilbur.

— Assssta nu mă privește pe mine, spuse gâsca. Eu una n-am niciun g-g-g-gând în cap.

Am însă o mulțime de g-g-g-gâlme sub coadă. Ai încercat vreodată să dormi cu opt ouă sub tine?

— Nu, recunosc Wilbur. Pot să-mi închipui că nu e deloc comod. În cât timp iese un boboc de gâscă din ou?

— În eg-g-g-g-zact treizeci de zile, aproccsssssimativ, îi răspunse gâsca. Dar uneori mai și trișșșșșez. În câte-o după-amiază călduroassssssă, acopăr ouăle cu paie și iessss sssă mă plimb.

Wilbur căscă și adormi la loc. În vis auzi din nou vocea spunându-i:

— Vei fi prietenul meu. Culcă-te acum. O să mă vezi de dimineață.

Cam cu o jumătate de oră înainte să se crape de ziuă, Wilbur se trezi și își ciuli urechile. Grajdul mai era cufundat în întineric. Oile culcate nu se clinteau. Până și gâsca amuțise. Deasupra, la parterul grajdului, nu se auzea nicio mișcare: vacile se odihneau, caii picoteau de-a-n picioare. Templeton lăsase baltă ce făcea și se furișase după alte treburi. Singurul sunet era un ușor scârțâit care venea de pe acoperiș, unde girueta se tot sucea dintr-o parte într-alta. Lui Wilbur tare-i mai plăcea grajdul în aceste momente – calm, învăluit în tăcere, așteptând să se facă lumină.

— Zorile sunt ca și sosite, gândi el.

O geană de lumină se ivi printr-o ferestruică. Una câte una, stelele începură să se stingă. Wilbur putea desluși gâsca la câțiva pași de el. Dormea cu capul sub aripă. Apoi putu desluși mieii și oile. Cerul se lumina.

— O, zi ferice! Ai sosit, în sârșit... Astăzi voi avea un prieten.

Wilbur iscodi cu privirea peste tot. Cercetă fiecare palmă de loc. Studie firida ferestrei, scrută tot tavanul. Nu văzu nimic nou. În cele din urmă hotărî că va trebui să-și ia inima-n dinți și să facă o strigare. Îi dispăcea profund să tulbure tăcerea delicată a zorilor cu glasul lui, dar nu-i trecea prin cap nicio altă cale de a-l identifica pe noul său prieten misterios, care nu era de văzut nicăieri. Așa că își dresă glasul.

— Atențiune, vă rog! Strigă el tare și hotărât. Persoana care mi s-a adresat noaptea trecută înainte de culcare este rugată să se identifice prin transmiterea unui semn sau semnal corespunzător!

Wilbur tăcu și ascultă. Celelalte animale ridicară capetele și-l priviră cu ochi mari. Wilbur roși. Dar era hotărât să ia legătura cu prietenul său necunoscut.

— Atențiune, vă rog! Repetă el. Voi relua mesajul. Persoana care mi s-a adresat noaptea trecută, înainte de culcare, este rugată să răspundă. Spune-mi, te rog, unde ești, dacă chiar suntem prieteni.

Oile schimbară priviri pline de lehamite.

— Termină cu prostiile, Wilbur, spuse cea mai bătrână dintre ele. Dacă ai într-adevăr un nou prieten, nu faci decât să-i tulburi somnul. Și cel mai sigur mod de a strica o prietenie este să-ți trezești prietenul de cu ziuă. De unde știi tu că prietenului tău îi place să se trezească cu noaptea-n cap?

— Vă rog pe toți să mă iertați, șopti Wilbur. N-am vrut să deranjez.

Se întinse spășit în grămada de bălegar, cu fața spre ușă. El n-avea de unde să știe, dar prietenul lui era foarte aproape. Iar bătrâna oaie avusese dreptate – acest prieten încă dormea dus.

Nu trecu mult și Lurvy își făcu apariția cu găleata cu lături pentru micul dejun. Wilbur dădu buzna afară, termină de leorpăit lăturile într-o clipită și linse troaca. Oile porniră pe drumeag la vale, urmate de găscanul care, din mers, ciugulea tacticos câte-un fir de iarbă. Deodată, când Wilbur tocmai se pregătea să tragă un pui de somn, auzi din nou glasul subțiratic care-i agraie cu o seară înainte.

— Plecăciune! spuse glasul.

Wilbur sări ca ars.

— Plecă-ce? se miră el.

— Plecăciune! repetă glasul.

— Ce-o mai fi și aia? Și tu? De unde vorbești? Strigă Wilbur. Te rog, te rog eu frumos, spune-mi unde ești și ce-i aia plecăciune.

— Plecăciune e un fel de salut, spuse vocea. Când spun „plecăciune” este felul meu neobișnuit de a spune „salut” sau „bună dimineața”. Dacă stau să mă gândesc, e o formulă destul de nefericită. Mă mir c-am și folosit-o. Cât despre locul în care mă aflu, asta-i simplu. Uită-te-n sus, aici, la colțul ușii.

În cele din urmă, Wilbur dăduse cu ochii de ființa care-i vorbise cu atâta bunătate. În partea de sus a ușii, întinsă dintr-un canat în altul, era o ditai plasa de păianjen și, atârnată de partea de sus a plasei, cu capul în jos, se legăna o păienjeniță mare și cenușie. Era cam cât o boabă de zmeură. Avea opt picioare și cu unul dintre ele îi făcea semne prietenești lui Wilbur.

— Acum mă vezi? Îl întrebă ea.

— Da, desigur, îi răspunse Wilbur. Sigur că te văd. Ce faci? Bună dimineața! Plecăciune! Încântat de cunoștință. Spune-mi, te rog, cum te cheamă? Îmi poți spune numele tău?

— Numele meu, spuse păienjenița, este Charlotte.

— Charlotte și mai cum? O întrebă Wilbur nerăbdător.

— Charlotte A. Cavatica. Dar poți să-mi spui simplu Charlotte.

— Ce frumoasă ești! Spuse Wilbur.

— Da, sunt cam frumoasă, îi răspunse Charlotte. Ce-i drept e drept. Mai toți păianjenii sunt frumoși, așa zice. Eu una nu arăt așa de spectaculos ca unii dintre ei, dar de frumoasă-s frumoasă. Aș vrea să te pot vedea și eu Wilbur, la fel de clar cum mă vezi tu pe mine.

— De ce nu mă vezi? O întrebă purcelul. Uite, sunt chiar aici.

— Da, dar eu sunt mioapă, îi răspunde Charlotte. De când mă știu, sunt îngrozitor de mioapă. Într-un fel e mai bine așa, dar există și dezavantaje. Ia uite cum împachetez musca asta.

După ce inspectase troaca lui Wilbur, o muscă își luase zborul și nimerise drept în plasa Charlottei, unde se încurcase între firele lipicioase din partea de jos. Musca își agita cu furie aripioarele, zbatându-se să scape din capcană.

Wilbur privea înmărmurit de groază. Mai că nu putea să-și creadă ochilor. Deși nu suferea muștele, de asta îi părea rău.

— Buuun, făcu Charlotte. Acum o anesteziez, ca să-i fie mai ușor. Înțepă musca. Gata, nu mai simte nimic, comentă ea. Exact micul dejun de care aveam nevoie.

— Vrei să spui că tu mănânci muște? se îngrozi Wilbur.

— Ai ghicit! Muște, găze, greieri, insecte selecte, molii, fluturi, gândaci gustoși, gărgățițe, libărci, libelule, miriapode, țânțari, orice vietate suficient de zăbăucă să nimerească în pânda țesută de mine. Trebuie să trăiesc și eu. Păi nu?

— A, da, desigur, încuviință Wilbur (...).

Ei, își spuse el, până la urmă tot m-am făcut cu un prieten, dar ce treabă riscantă e și prietenia asta. Charlotte este o ființă nemiloasă, violentă, vicleană, sângheroasă – exact ce nu-mi place mie. Cum să fac să-mi placă de ea, că de frumoasă-i frumoasă. Ca să nu mai zic de deșteaptă...

Wilbur era chinuit de îndoielile și temerile care adesea apar cu găsirea unui prieten nou. Dar la timpul potrivit avea să descopere că se înșelase în privința Charlottei.

Sub aparența ei crudă și neînfricată seascundea o inimă de aur. Charlotte avea să se dovedească devotată și credincioasă până la capăt.

„Pânda Charlottei”, de E.B. White

😊 *Explorare*

1. Transcrie din text doi indici de timp/spațiu.

.....

2. Precizează ce sens consideri că are secvența **„o geană de lumină”**.

.....
.....

3. Numește cel puțin două personaje din text.

.....

4. Ce trăsătură inedită au în comun personajele textului propus?

.....

5. Care este secvența care ilustrează nevoia porcușorului Wilbur de a avea un prieten?

.....
.....

1. Explică sensul secvenței „*inimă de aur*”.

.....

.....

2. Selectează din text câte patru termeni din câmpul lexical al insectelor/animalelor.

.....

.....

3. Ce atitudine are gâsca față de Wilbur? Dar oaia cea bătrână?

.....

.....

4. Identifică două sentimente la care se face referire în text.

.....

5. Numește emoțiile pe care le transmit personajele în secvențele următoare:

„Assssta nu mă privește pe mine”	
„Îi dispăcea profund să tulbure tăcerea delicată a zorilor”	
„Celelalte animale ridicară capetele și-l priviră cu ochi mari.”	
„Wilbur roși”	
„Oile schimbă priviri pline de lehamite.”	
„– Ce frumoasă ești! Spuse Wilbur.”	
„Mă mir c-am și folosit-o.”	
„Vrei să spui că tu mănânci muște? Se îngrozi Wilbur.”	
„Wilbur era chinat de îndoielile și temerile (...)”	

1. Numește tema textului.

.....

2. Precizează un sentiment pe care l-ai simțit în timpul lecturii textului. Explică alegerea făcută.

.....

.....

Rezolvări

Trăsăturile textului literar în proză

😊 *Explorare*

1. „Noaptea, cât a fost noaptea de lungă, în toiul nopții, Să tot fie trecut de unșpe jumate, zorile, o geană de lumină etc., respectiv grajdul.

2. Secvența „o geană de lumină” face referire la lumina slabă a dimineții.

3. Printre personajele textului se numără Wilbur, Templeton, Charlotte, oaia cea bătrână, găscă.

4. Toate personajele textului propus aparțin lumii necuvântătoarelor, fiind vorba despre un porc, un păianjen, o găscă, oile, șoarecele Templeton. De asemenea, toate aceste animale sunt înzestrate cu anumite calități specific umane; astfel, ele pot vorbi, dar sunt înzestrate și cu sentimente, așa cum reiese din secvențe precum: „Wilbur era chinuit de îndoielile și temerile care adesea apar cu găsirea unui prieten nou” sau „oile schimbă priviri pline de lehamite”.

5. Intervenția lui Wilbur: „Atențiune, vă rog! Strigă el tare și hotărât. Persoana care mi s-a adresat noaptea trecută înainte de culcare este rugată să se identifice prin transmiterea unui semn sau semnal corespunzător!”, ca și comentariul vocii narative: „Dar era hotărât să ia legătura cu prietenul său necunoscut” ilustrează nevoia acestuia de a avea un prieten.

📁 *Aprofundare*

1. Sensul secvenței „inimă de aur” este acela de bunătate, generozitate.

2. Câmpul lexical al insectelor: *gâze, greieri, insecte selecte, molii, fluturi, gândaci gustoși, gărgățițe, libărci, libelule, miriapode, țânțari.*

Câmpul lexical al animalelor: *porc, oile, găscă, șoarecele.*

3. Atitudinea pe care o are găscă față de Wilbur este de nepăsare, așa cum reiese din răspunsul pe care i-l dă acestuia: „Assssta nu mă privește pe mine, în timp ce oaia cea bătrână îl apostrofează, explicându-i în același timp că nu este momentul să tulbure liniștea întregului grajd.”

4. În text se face referire la sentimentul de vinovăție pe care Wilbur îl încearcă atunci când îi deranjează pe ceilalți: „Îi displăcea profund să tulbure tăcerea delicată a zorilor cu glasul lui, dar și la sentimentul de nesiguranță, așa cum reiese din finalul fragmentului: „Wilbur era chinuit de îndoielile și temerile care adesea apar cu găsirea unui prieten nou.”

5. Numește emoțiile pe care le transmit personajele în secvențele următoare:

„Assssta nu mă privește pe mine”	dezinteres
„Îi displăcea profund să tulbure tăcerea delicată a zorilor”	tulburare

„Celelalte animale ridicară capetele și-l priviră cu ochi mari.”	uimire
„Wilbur roși.”	jenă, disconfort
„Oile schimbă priviri pline de lehamite.”	nemulțumire
„ – Ce frumoasă ești! spuse Wilbur.”	admirație
„Mă mir c-am și folosit-o.”	uimire, încântare
„Vrei să spui că tu mănânci muște? se îngrozi Wilbur.”	dezgust
„Wilbur era chinuit de îndoielile și temerile...”	nelămurire

★ **Excelență**

1. Tema textului este prietenia.

2. Sentimentul pe care l-am simțit în timpul lecturii textului a fost de compasiune față de porcușorul Wilbur, deoarece acesta nu avea prieteni și era dornic să găsească pe cineva care să îl accepte. Față de Charlotte am simțit admirație, deoarece înțelege faptul că Wilbur era singur și încearcă să devină prietena lui.

3. Secvența relevantă pentru a exprima trăsăturile personajului Charlotte din punctul de vedere al lui Wilbur este: *„Charlotte este o ființă nemiloasă, violentă, vicleană, sângheroasă – exact ce nu-mi place mie. Cum să fac să-mi placă de ea, că de frumoasă-i frumoasă. Ca să nu mai zic de deșteaptă...”*

4. Consider că universul creat de E.B. White în opera „Pânza Charlottei” nu este similar realității, deoarece în această lume imaginată de autor, animalele vorbesc, sunt înzestrate cu puterea de a nutri aceleași sentimente ca oamenii și se comportă asemenea acestora.

5. Scrie un text de 150-200 de cuvinte în care să prezinți trăsăturile textului literar, așa cum se desprind din fragmentul propus.

Opera literară prezintă o lume imaginară, în care prin intermediul personajelor sunt transmise idei, sentimente, emoții, într-un limbaj expresiv, scopul fiind acela de a sensibiliza cititorul.

Textul propus reprezintă un fragment dintr-o operă literară, deoarece prezintă o lume imaginară, în care animalele sunt înzestrate cu trăsături specifice oamenilor, iar prin intermediul acestora și al acțiunilor săvârșite sunt transmise sentimente precum singurătatea, compasiunea, bucuria, teama.

În primul rând, personajele textului-suport sunt animale: un șoarece, un porc, oile, o păienjenică. Trăsăturile acestora sunt reliefate cu ajutorul unui limbaj expresiv, folosindu-se expresii precum: *„să-și foarfece colții”, „geană de lumină”, „cerul se luminează”, „inimă de aur”*. De asemenea, sunt folosite figuri de stil precum enumerația pentru a prezenta trăsăturile personajelor. Astfel, în creionarea portretului Charlottei apar enumerate trăsături ca: *„ființă nemiloasă”, „violentă”, „vicleană”, „sângheroasă”*.

În al doilea rând, scopul textului propus este de a sensibiliza lectorul prin sensibilitatea de care dau dovadă personajele. Astfel, porcușorul Wilbur stărnește simpatia și compasiunea păienjenicii Charlotte, dar și a lectorului, deoarece este mic și se simte singur. Este dispus să facă tot ce îi stă în putere să găsească un prieten. De asemenea, îl frământă gândul că acest prieten nu pare să fie exact așa cum s-ar fi așteptat.

Prin urmare, textul-suport reprezintă o lume imaginată de autor în care sentimentele și acțiunile sau trăirile specifice oamenilor sunt puse pe seama unor personaje din lumea animalelor, opera creând astfel iluzia realității.